

מבקר המדינה | דוח על הביקורת בשלטון המקומי | התשפ"ד-2024

המרחב העירוני

טיפול הרשויות המקומיות בגני משחקים ציבוריים בתחום שיפוטן

טיפול הרשויות המקומיות בגני משחקים ציבוריים בתחום שיפוטן

רקע

גן משחקים הוא אזור המיועד למשחקי ילדים הכרוכים בפעילות גופנית, הכולל בדרך כלל מבחר מתקני משחקים ייעודיים, כמו נדנדה, מגלשה, קרוסלה וסולם. גן המשחקים הוא אמצעי לפיתוח מיומנויות פיזיות, מוטוריות וחברתיות של הילדים המשתמשים בו, ואחת הדרכים המוצלחות להעביר זמן איכות משותף. בעידן הדיגיטלי, שבו נקשרים הילדים לפעילות מקוונת במידה שעלולה להיות לה השפעות שליליות - פיזיולוגיות ונפשיות, ובין היתר התמכרות למסכים - גובר הצורך להכשיר את גני המשחקים להיות אטרקציה שתמשוך את הילדים ותבטיח להורים מקום בטוח לילדיהם. אומנם גני המשחקים הם מרחב בטוח יחסית, אך גם בהם חשוב להשגיח היטב על הילדים, ללמד אותם את המיומנויות השונות, ללוות אותם במידת הצורך ולשמור על גבולות של בטיחות.

ברחבי ישראל פרוסים אלפי גני משחקים ציבוריים השוכנים בשטחים ציבוריים פתוחים ומיועדים לשימוש הציבור הרחב. בהתאם לחקיקה ולתקן הרשויות המקומיות הן האחראיות לתכנון, להתקנה, להסדרה ולתחזוקה של גני המשחקים בתחום שיפוטן ולפיקוח עליהם. תקן ישראלי ת"י 1498 משנת 2006 חל על המתקנים ועל אתרי המשחקים, לרבות על גני משחקים. מכון התקנים הישראלי פועל בין היתר לאימוץ תקנים בין-לאומיים ולכתיבת תקנים למוצרים ולשירותים כדי להגן על הצרכן מפני מוצרים פגומים ולהבטיח את בטיחותו ובריאותו. הממונה על התקינה במשרד הכלכלה והתעשייה הוסמך לבצע אכיפה בתחום בטיחות הילדים במרחב הציבורי, ובין היתר בתחום מתקני משחקים בגנים ציבוריים.

נתוני מפתח

רק ל-37 רשויות מקומיות מתוך 257 רשויות יש היתר תחזוקה על שמן, כנדרש בהחלטת מינהלת תו תקן של מכון התקנים ממאי 2020. בהחלטה זו נקבע כי על הרשויות להסדיר זאת עד 1.1.24	מ-50% ליותר מגני המשחקים בתחום שיפוטן של שתיים מהרשויות המקומיות שנבדקו - שפרעם וחוף הכרמל - לא היו היתרי תחזוקה ממכון התקנים לשנת 2023. בשפרעם לא היה היתר תחזוקה לשום גן משחקים	כ-14,000 ילדים הגיעו לחדרי מיון בגלל פגיעה בגני משחקים בשנים 2013 - 2023	10 ילדים נהרגו במהלך בילוי בגני משחקים בשנים 2013 - 2023
רק כ-55% מהמשיבים על סקר עמדות התושבים ציינו שגן המשחקים הקרוב לביתם הוא בטיחותי	כ-98% מגני המשחקים בתחום השיפוט של עיריית רחובות מוצללים, לעומת 40% מהגנים בתחום שיפוט של עיריית חדרה ו-45% מהגנים בתחום שיפוט של עיריית טבריה	62 מיליון ש"ח השקיעה עיריית רחובות בהקמה ושיפוץ של גני משחקים בשנים 2020 - 2023, לעומת שפרעם שהשקיעה 1.2 מיליון ש"ח, חדרה שהשקיעה 6.5 מיליון ש"ח וטבריה שהשקיעה 16 מיליון ש"ח	4,838 מספר התושבים הממוצע לכל גן משחקים בשפרעם לעומת 807 בטבריה

פעולות הביקורת

בחודשים מאי עד ספטמבר 2023 בדק משרד מבקר המדינה את פעולות הרשויות המקומיות לטיפול בגני המשחקים בתחום שיפוטן ולפיקוח עליהם מן ההיבטים האלה: תכנון, הקמה, תחזוקה והתאמות למשתמשים. הביקורת נעשתה בשש רשויות מקומיות: עיריית **חדרה**, **טבריה**, **רחובות ושפרעם**, המועצה המקומית **רמת ישי** והמועצה האזורית **חוף הכרמל** (הרשויות המקומיות שנבדקו). בדיקות השלמה נעשו במכון התקנים הישראלי ואצל הממונה על התקינה במשרד הכלכלה והתעשייה (הממונה על התקינה). נוסף על כך, נערכו סיורים ב-24 גני משחקים בתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות שנבדקו (גני המשחקים שנדגמו), ובוצע תהליך של שיתוף ציבור, שבמסגרתו נעשה סקר בטלפון ובמרשתת בקרב 437 נשאלים המתגוררים ברשויות המקומיות שנבדקו כדי למפות את עמדותיהם ואת מידת שביעות רצונם בכל הקשור לגני המשחקים (סקר עמדות התושבים).

תמונת המצב העולה מן הביקורת

אימוץ תקינה בין-לאומית - משנת 2011 ערך מכון התקנים מדי פעם דיונים בנושא אימוץ השינויים בתקינה האירופית, אך נכון למועד סיום הביקורת לא עודכן התקן הישראלי ולא הותאם לתקינה ולשינויים שנעשו בתקינה האירופית, ובכלל זה בשנים 2017, 2019 ו-2020, למשל בנוגע לעדכון התקן הישראלי למתקני משחק חדשים (הגדרות, דרישות ובדיקות).

נפגעים בגני משחקים, ביטוח ודיווח על תאונות - כ-14,000 ילדים נפגעו בגני המשחקים והגיעו לחדר מיון בשנים 2013 - 2023, ורובם המוחלט (כ-81%) - עקב נפילה, מכה או חבלה; על אף הדרישה בתקן הישראלי, הרשויות המקומיות **חדרה, טבריה, רחובות, שפרעם ורמת ישי** לא רשמו בטופס מפורט את המידע על תאונות שאירעו בגני המשחקים בתחום שיפוטן; לרשויות המקומיות שנבדקו ביטוח צד ג', אך קיימים פערים בין הרשויות המקומיות שנבדקו, כמו בתקרת הכיסוי הביטוחי.

תוכנית אב לשטחי ציבור - על אף חשיבותה של תוכנית אב לשצ"פים, הביקורת העלתה כי הרשויות המקומיות שנבדקו - **חדרה, טבריה, שפרעם, רמת ישי וחוף הכרמל** לא הכינו תוכנית אב לשטחי ציבור בתחום שיפוטן. היעדר תוכנית אב לשצ"פים עלול להביא לניצול לא מיטבי של שטחי הציבור בתחומי שיפוטן של הרשות ולפגיעה בסדר העדיפויות בניצולם.

הקצאת שטחים ציבוריים פתוחים לשימוש הציבור - אף שבמדריך המקצועי להקצאת שטחי ציבור שפורסם על ידי מינהל התכנון בשנת 2016 נדרש כי הקצאת שטחי ציבור לתושב תהיה בממוצע 10 מ"ר, בביקורת עלה כי הרשויות **רחובות ושפרעם** אינן עומדות בהנחיה ושטחי הציבור המוקצות בהן לתושב הם 8 מ"ר ו-5 מ"ר בהתאמה. לעומת זאת, הרשויות **חדרה, טבריה ורמת ישי** עומדות בהנחיה ומקצות 14, 31 ו-19 מ"ר לתושב בהתאמה. הקצאה נמוכה מההקצאה שנקבעה במדריך עלולה לפגוע באיכות החיים של התושבים וברוחותם.

מספר גני המשחקים ביחס למספר התושבים - מהביקורת עולה כי ב**חדרה, ברחובות ובשפרעם** מספר התושבים לכל גן משחקים ציבורי גבוה באופן יחסי - 1,374, 1,322 ו-4,838 בהתאמה, ואילו ב**טבריה** היה מספר התושבים לכל גן 808, **ברמת ישי** - 738, ובחוף הכרמל - 553. עוד עלה כי מספר הילדים לכל גן בממוצע **ברחובות ובשפרעם** היה 358 ו-1,146 בהתאמה, ואילו בחוף הכרמל ו**ברמת ישי** היה מספר הילדים לכל גן 147 ו-176 בהתאמה. ככל שמספר הילדים לגן משחקים באזור מסוים גבוה יותר, הדבר עלול לפגוע בהנאתם מהשימוש בגנים ובמיצוי התועלת מהמרחב הציבורי. עוד עלה מסקר עמדות התושבים שערך משרד מבקר המדינה כי ב**חדרה, ברחובות וברמת ישי** הרוב המוחלט של המשיבים ציינו כי זמן ההליכה לגן המשחקים הקרוב הוא פחות מ-10 דקות. מנגד, ב**טבריה** ציינו כרבע מהמשיבים (11) כי נדרשת הליכה של יותר מ-10 דקות לגן הקרוב ביותר לביתם; וב**שפרעם** ציינו 51% מהמשיבים (31) שאין אפילו גן משחקים אחד בקרבת ביתם, וכי הם נדרשים לנסוע ברכב לגן הקרוב.

היתרים לתחזוקת גני משחקים - אף שצו התקנים (חובת תו תקן), התשמ"ב-1981 מחייב כי למתקני המשחקים ולתחזוקתם יהיה היתר מאת מכון התקנים, הביקורת העלתה כי עד למועד סיום הביקורת לא פעלה עיריית **שפרעם** לקבלת היתר תחזוקה לגני המשחקים בתחום שיפוטתה, ותשעת גני המשחקים בתחום שיפוטתה היו ללא היתר תחזוקה. עוד עלה כי אף שנוהל הדרישות² מחייב לציין בהיתר התחזוקה את כל אתרי המשחקים שבאחריות בעל האתר ולדווח למכון התקנים על כל שינוי, היתרי התחזוקה שניתנו לקבלני המשנה שעמם התקשרו הרשויות המקומיות **חדרה**, **רחובות**, **רמת ישי וחוף הכרמל** והיתר התחזוקה שניתן לעיריית **טבריה** לא כללו את כל גני המשחקים בתחום שיפוטן. יותר מ-50% מגני המשחקים ברשויות המקומיות **שפרעם וחוף הכרמל** היו ללא היתר תחזוקה מאת מכון התקנים **בחוף הכרמל** - 40 גני משחקים, שהם 61% מהגנים, היו ללא היתר תחזוקה. בהיעדר היתר תחזוקה לגן משחקים מכון התקנים, שהוא הגורם המוסמך, אינו מפקח על אותו הגן, והדבר עלול להביא לכך שהגן לא יהיה מתוחזק לפי דרישות התקן, ובכלל זה ייתכנו בו ליקויים שעלולים לסכן את המשתמשים במתקני המשחקים.

היתר תחזוקה על שם הרשות המקומית - בישיבתה במאי 2020 החליטה מינהלת התקן שבמכון התקנים הישראלי על שינוי שיטת הפיקוח על מתקני משחקים וקבעה כי החל בינואר 2021 רק בעל האתר יוכל להיות בעל ההיתר, ולבעל האתר ניתנה אפשרות להעביר את ההיתר לתחזוקה על שמו עד תחילת ינואר 2024³. על אף החלטת מינהלת תו התקן של מכון התקנים, הביקורת העלתה כי במועד סיום הביקורת ל-220 מתוך 257 הרשויות המקומיות בישראל (85.6%) עדיין לא היו היתרי תחזוקה על שמן. לכל הרשויות המקומיות שנבדקו, למעט עיריית **טבריה**, לא היה היתר תחזוקה על שמן.

תוכנית איכות לתחזוקת גני משחקים - אף שנוהל הדרישות מחייב את בעל האתר להכין תוכנית איכות לטיפול בגני משחקים שבאחריותו, תוכנית שתתייחס בין היתר לתהליכי זיהוי של מפגעים ותקלות ולדרכי הטיפול בהם, לתדירות הבדיקות, למתכונתן ולהגדרת האחראים לביצוען, לרבות קביעת לוחות זמנים לפעולות תחזוקה סדירות, ואף שנוהל הדרישות מחייב את בעל האתר להגיש את התוכנית לאישור מכון התקנים, הביקורת העלתה כי שלוש מתוך שש הרשויות שנבדקו - הרשויות המקומיות **טבריה**, **שפרעם וחוף הכרמל** - לא הכינו תוכניות איכות כנדרש בהוראות נוהל הדרישות; וכי עיריית **חדרה** ו**רחובות** והמועצה המקומית **רמת ישי** הכינו תוכניות איכות אך הן טרם אושרו על ידי מכון התקנים.

בדיקות תקופתיות - אף שנוהל הדרישות מחייב את בעל האתר לבצע במקום בדיקה חזותית שגרית בהתאם לתוכנית בדיקות שבה תיקבע תדירות מותאמת לכל גן, הביקורת העלתה כי עיריית **רחובות** הכינה תוכנית עבודה חודשית לביצוע בדיקות חזותיות שגריות בגני המשחקים שבתחום שיפוטתה, בלא שקבעה תוכנית מותאמת לכל גן, ובארבע מהרשויות המקומיות - **חדרה**, **טבריה**, **שפרעם** ו**רמת ישי** - לא נקבעה תוכנית עבודה ולא נמצאה אסמכתה המעידה על ביצוע הבדיקות החזותיות השגריות בגני המשחקים שבתחום שיפוטן; אף שהתקן מחייב ביצוע בדיקה חודשית בגני המשחקים, הביקורת העלתה כי לא בוצעו בדיקות חודשיות בשני גני משחקים בתחום שיפוטתה של עיריית **טבריה**

2 נוהל ת"ת 1498 חלק 7, "דרישות מבעלי אתרים, מחברות מתחזוקות ו/או מפעילות מתקני משחקים", מהדורה 2, עודכן במאי 2022.

3 נמסר כי מועד זה הוארך עד יוני 2024 בשל המצב הביטחוני.

ובחמישה גני משחקים בתחום שיפוטה של עיריית **שפרעם**; אף שהתקן מחייב ביצוע בדיקות שנתיות בגני המשחקים שבתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות, הביקורת העלתה כי עיריות **חדרה**, **טבריה**, **רחובות** ו**שפרעם** לא ביצעו בדיקות שנתיות בחלק מגני המשחקים שבתחום שיפוטן בתוך 12 חודשים בהתאם לדרישות התקן.

פיקוח של המועצה האזורית חוף הכרמל - המועצה האזורית **חוף הכרמל** לא פיקחה על תחזוקת גני המשחקים שבתחום שיפוטה ולא ניהלה מעקב אחר טיפול הוועדים המקומיים בגני המשחקים ביישובים: המועצה לא פיקחה על ביצוע בדיקות התחזוקה התקופתיות בגני המשחקים ולא עקבה אחר תיקון ליקויים שהתגלו בסקר הבטיחות שביצעה בשנת 2020 בגני המשחקים.

אי-התאמה בין מספר הגנים ברשויות ובין מספר הגנים המאושרים על ידי מכון התקנים - אף שנוהל הדרישות מחייב לציין בהיתר התחזוקה את כל אתרי המשחקים שבאחריות בעל האתר ולדווח למכון התקנים על כל שינוי, בכל הרשויות המקומיות שנבדקו יש פער בין מספר גני המשחקים לפי נתוני הרשויות המקומיות ובין מספר גני המשחקים המאושרים לפי אתר מכון התקנים, למשל בעיריית **רחובות** ובמועצה האזורית **חוף הכרמל** יש פערים ניכרים בין מספר גני המשחקים לפי נתוני הרשויות המקומיות ובין מספר גני המשחקים המאושרים לפי אתר מכון התקנים - 85 ו-40 גני משחקים, בהתאמה; **בחדרה** יש פער של 15 גני משחקים; **בטבריה** - 17 גנים; **בשפרעם** - תשעה גנים; **ברמת ישי** - שלושה גנים.

פעולות הממונה על התקינה במשרד הכלכלה והתעשייה - בינואר 2021 נשלח מכתב פנייה לכל הרשויות המקומיות בבקשה להמציא רשימה עדכנית של כל אתרי גני המשחקים שבהם הותקנו מתקני משחקים לפי תקן 1498, לרבות שמות הגנים וכתובותיהם, פרטי הגורם המתחזק ועותק של היתר התחזוקה. עלה כי לא כל הרשויות המקומיות השיבו על מכתב הפנייה של הממונה על התקינה, וכי הממונה לא ניהל רישום ממוחשב ומרוכז שניתן ללמוד ממנו אילו מהרשויות מקומיות השיבו על מכתב הפנייה בכל שנה ואילו מהן לא, ולא תיעד במרוכז את המסמכים שהעבירו הרשויות המקומיות באופן המאפשר בקרה ומעקב יעילים. יוצא אפוא כי למינהל התקינה אין נתונים כוללים לגבי מספר גני המשחקים הציבוריים בתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות, ואין לו מידע לגבי מאפייניהם, מקומם ותכולתם; וכי הוא לא הפעיל את הסנקציות העומדות לרשותו על פי חוק התקנים, התשי"ג-1953 נגד רשויות מקומיות שלא מסרו לו מידע על גני המשחקים שבתחום שיפוטן. עוד העלתה הביקורת כי למינהל התקינה אין תוכנית עבודה הכוללת את שמות הרשויות המקומיות שבהן תבוצע ביקורת ופירוט שמות גני המשחקים שייבדקו בכל אחת מהן; **ניהול מאגר נתונים על בדיקות יזומות ומעקב אחר תיקון ליקויים** - המידע על הבדיקות היוזמות שביצע מכון התקנים בהזמנת מינהל התקינה והמידע על הליקויים שנמצאו אינם זמינים בידי של מינהל התקינה. למינהל התקינה אין מידע מרוכז על הליקויים שנמצאו בבדיקות ועל הליכי האכיפה שנקט הממונה על התקינה, כדי שיתאפשר ניהול מעקב מוסדר אחר הפעולות שנעשו לתיקונם של הליקויים ולקבלת תמונת מצב ארצית לגבי מצב הבטיחות בגני המשחקים ברשויות המקומיות.

נגישות גני משחקים לאנשים עם מוגבלות - שיעור גני המשחקים המונגשים בטבריה היה הגבוה ביותר מכלל הרשויות שנבדקו - כ-82% (49 גנים); **בחדרה, רחובות וחוף הכרמל** שיעורם היה 30% - 45% (27, 51 ו-20 גנים בהתאמה); לעומת זאת, שיעור גני המשחקים המונגשים במועצה המקומית **רמת ישי** ובעיריית **שפרעם** הוא הנמוך ביותר מבין הרשויות שנבדקו - פחות מ-30% (שלושה גנים מונגשים ברמת ישי ושני גנים מונגשים בשפרעם). בסיוורים של צוות הביקורת בגני משחקים שנדגמו בעיריית **טבריה ושפרעם** ובמועצה האזורית **חוף הכרמל** נצפו ליקויי נגישות בגני משחקים לאנשים ולילדים עם מוגבלות, אף שבהצהרות הנגישות שהגישו רשויות אלה הן ציינו כי גני המשחקים נגישים. עוד העלתה הביקורת כי אף שתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות למקום ציבורי שאינו בניין), התשע"ד-2013 מחייבות את הרשויות המקומיות לפרסם באתרי המרשתת שלהן ובמשרדיהן את רשימת אתרי המשחקים המונגשים, המועצה המקומית **רמת ישי** והמועצה האזורית **חוף הכרמל** לא פרסמו באתרי המרשתת שלהן רשימה של גני המשחקים המונגשים בתחום שיפוטן או את הצהרות הנגישות הכוללות את גני המשחקים המונגשים.

בטיחות במתקני המשחקים בגני המשחקים שנדגמו - בארבעת גני המשחקים המפורטים להלן, שבתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות **טבריה, רחובות, שפרעם וחוף הכרמל**, נמצאו בסיוורים שערך משרד מבקר המדינה ליקויים במתקני משחקים שעלולים לסכן את המשתמשים במתקנים: שבר בנדנדה בגן המתנ"ס **בטבריה**, מתקן נדנד קרוע בגן שמואל גורודיסקי (הפלסטיק) **ברחובות**, ידית מתקן שבורה ושרשראות שבורות בשתי נדנדות ומיגון פרום בנדנדת קן ציפור בגן העיר **בשפרעם**, ליקוי בשלבי גשר עץ בגן מס' 1 בעין כרמל שבתחום שיפוטן של המועצה האזורית **חוף הכרמל**.

הצללת גני משחקים - יותר ממחצית גני המשחקים שבתחום שיפוטן של העיריית **חדרה וטבריה** לא היו מוצללים במועד הביקורת, דבר שעלול לסכן את המבלים בהם ולפגוע באיכות ובהנאה מהשימוש בגני המשחקים. **בחדרה** - 22 מתוך 46 הגנים שאינם מוצללים בתחום שיפוטן של העירייה נמצאים באזורים סטטיסטיים⁴ שהאוכלוסייה בהם מדורגת ברמה 4 ומטה באשכול החברתי-כלכלי⁵; **בטבריה** - 19 מתוך 33 הגנים שאינם מוצללים בתחום שיפוטן של העירייה נמצאים באזורים סטטיסטיים שהאוכלוסייה בהם מדורגת ברמה 4 ומטה באשכול החברתי-כלכלי; **ברחובות** - שני הגנים שאינם מוצללים בתחום שיפוטן של העירייה נמצאים באזורים סטטיסטיים שהאוכלוסייה בהם מדורגת ברמה 4 ומטה באשכול החברתי-כלכלי; **בשפרעם** - בשבעה מתוך תשעת גני המשחקים בתחום שיפוטן של העירייה יש הצללה חלקית או מלאה, והגנים המוצללים חלקית סמוכים זה לזה; **ברמת ישי** - שלושה מתוך 11 גני המשחקים בתחום המועצה אינם מוצללים, ועולה כי גני המשחקים המוצללים מפוזרים ברחבי הישוב.

4 יחידת שטח רציפה שנוצרת מחלוקה גיאוגרפית-סטטיסטית של יישוב שבו יותר מ-10,000 תושבים. האזורים הסטטיסטיים הם יחידות גיאוגרפיות קטנות והומוגניות ככל האפשר, שבאמצעותם אפשר לשקף את המאפיינים הייחודיים של אזורים בתוך היישוב. אזור סטטיסטי מונה בדרך כלל 3,000 - 5,000 תושבים. זוהי היחידה הגיאוגרפית-סטטיסטית הקטנה ביותר שלגביה מפורסמים נתונים סטטיסטיים רשמיים.

5 מדד שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), ובו מדורגות יחידות גיאוגרפיות בישראל (יישובים, רשויות מקומיות ואזורים סטטיסטיים) בעשרה אשכולות לפי הרמה החברתי-כלכלית של אוכלוסייתן (אשכול 1 הוא הנמוך ביותר).

תאורה ומתקני שירות בסיסיים בגני המשחקים שנדגמו: תאורה - על אף קביעת המדריך לתכנון גנים ציבוריים לפיה יש לספק בכל סוגי הגנים תאורה מלאה ותקינה של דרכי הגישה, אזורי השהייה והשבילים, למשך כל שעות הלילה, מהנתונים עולה כי בגן אחד ברמת ישי אין תאורה; בפחות ממחצית מגני המשחקים **בטבריה** יש תאורה; יותר ממחצית גני המשחקים **בשפרעם** מוארים חלקית. לצד האמור נמצא כי בכל גני המשחקים **בחדרה**, **ברחובות** ובמועצה האזורית **חוף הכרמל** יש תאורה; **ספסלים** - בכל גני המשחקים שנדגמו היו ספסלים; **פחי אשפה** - בכל גני המשחקים שנדגמו למעט בגן אחד **בטבריה** היו פחי אשפה; **מתקני שתייה** - מהביקורת עלה כי בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות **חדרה**, **טבריה** ו**שפרעם** היה מספר גני משחקים שאין בהם מתקני שתייה: 28, 33 ו-6, בהתאמה, וכן לא היו מתקני שתייה בכמה גני משחקים בתחום שיפוטה של המועצה האזורית **חוף הכרמל**.

הצללת גני משחקים - עיריית **רחובות** והמועצה המקומית **רמת ישי** פעלו להצללת שיעור גדול מגני המשחקים בתחום שיפוטן.

התאמת גני משחקים לילדים עם אלרגיות - בגני משחקים בתחום עיריית **רחובות** והיישוב **צרופה** שבתחום שיפוטה של המועצה האזורית **חוף הכרמל** הותקנו שלטים המבקשים מהמבקרים להימנע מהכנסת דברי מאכל וחטיפים לגן לשם שמירה על ילדים עם אלרגיות.

עמדות החייאה חכמה בגני המשחקים - עיריית **רחובות** התקינה בתשעה גני משחקים בתחום שיפוטה עמדות החייאה חכמות (דפיברילטור).

עיקרי המלצות הביקורת

על מכון התקנים לפעול בהתאם להוראות חוק התקנים ולבחון את אימוץ השינויים שנעשו בתקינה האירופית בסמוך למועדם, ובהתאם לכך עליו לבצע את ההתאמות הנדרשות בתקן.

מומלץ לרשויות המקומיות **חדרה**, **טבריה**, **שפרעם**, **רמת ישי** ו**חוף הכרמל** להכין תוכנית אב לשטחי ציבור בתחום שיפוטן; ומומלץ לעיריית **חדרה**, **טבריה**, **רחובות** ו**שפרעם** לבחון את כלל השטחים הציבוריים שבתחום שיפוטן ואת השימושים בהם, וכן לבחון אם אפשר לפעול להרחיבם בהתאם להנחיות המדריך משנת 2016; מומלץ לרשויות המקומיות **חדרה**, **טבריה**, **שפרעם** ו**רמת ישי** לבחון את הצורך בהקמת גני משחקים גם באזורים ובשכונות שאין בקרבתם גני משחקים ואת ההיתכנות של הקמתם, כדי לתת מענה על הצרכים של כלל התושבים ברשויות המקומיות האלה.

על עיריית **שפרעם** לפעול לקבלת היתר תחזוקה מאת מכון התקנים לכל גני המשחקים שבתחום שיפוטה; על הרשויות המקומיות **חדרה**, **טבריה**, **רחובות**, **רמת ישי** ו**חוף הכרמל** לפעול באופן שיבטיח כי כל גני המשחקים בתחום שיפוטן יעמדו בתנאים לקבלת היתר תחזוקה ממכון התקנים, וכי התחזוקה של מתקני המשחקים שבהם תהיה בהתאם

לקבוע בנוהל הדרישות; על עיריות **חדרה, שפרעם, רחובות**, המועצה המקומית **רמת ישי** והמועצה האזורית **חוף הכרמל** לפעול להוצאת היתר תחזוקה על שמן כנדרש.

על הרשויות המקומיות **חדרה, טבריה, רחובות, שפרעם ורמת ישי** לפעול לקביעת התדירות הנדרשת לביצוע בדיקות חזותיות שגרתיות בהתאם למאפייני גני המשחקים בתחומן. על עיריות **טבריה ושפרעם** לפעול לעריכת בדיקות חודשיות בכל גני המשחקים שבתחומן בהתאם להוראות התקן לשם מניעת היפגעות בגני המשחקים. על עיריות **חדרה, טבריה, רחובות ושפרעם** להקפיד על ביצוע בדיקות שנתיות בזמן בהתאם להוראות התקן.

על המועצה האזורית **חוף הכרמל** לפקח על תחזוקת גני המשחקים שבתחום שיפוטו ולעקוב אחר טיפול הוועדים המקומיים בגני המשחקים ביישובים, לרבות אחר ביצוע בדיקות התחזוקה התקופתיות בגני המשחקים ותיקון ליקויים שהתגלו בהם, אם התגלו. במידת הצורך מוצע כי המועצה תבצע סקרים נוספים בגני המשחקים מעבר לסקר משנת 2020.

על מינהל התקינה ומכון התקנים בשיתוף משרד הפנים, מאסדר השלטון המקומי, לבחון את הסיבות לכך שמרבית הרשויות המקומיות טרם העבירו את היתרי התחזוקה לגני המשחקים על שמן, וכן עליהם לפעול במשותף מול הרשויות המקומיות לקידום העברת היתרי התחזוקה על שמן, בהתאם להחלטת מינהלת תו התקן.

מומלץ למכון התקנים לפעול לניהול המידע ולתיעוד הבדיקות שביצע ברשויות המקומיות באופן שיאפשר לקבל תמונת מצב עדכנית בנושא היקף הבדיקות לפי רשויות מקומיות, אופיין, הטיפול בהן והליקויים שנמצאו בהן, ובכלל זה עליו לפעול לתיעוד המעקב אחריהן, למשל באמצעות מערכות ממוחשבות.

על הממונה על התקינה לפעול להשלמת הנתונים שבידיו, וכן עליו לנהל מאגר נתונים של כל גני המשחקים שבתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות בישראל, באופן שיהיה בידיו מאגר נתונים מלא שיאפשר, בין היתר, לבצע מעקב ופיקוח בעניינם; על הממונה על התקינה להפעיל את הסנקציות העומדות לרשותו על פי חוק לצורך קבלת כל מידע או מסמך שיש בהם כדי להבטיח את איסוף המידע על גני המשחקים שבתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות או כדי להקל את איסוף המידע; על מינהל התקינה להכין תוכנית רב-שנתית לבקרה המדגמית, בהתחשב באמות המידה שנקבעו, לצורך מעקב אחר ביצועה וכן לפעול לביצוע בקרה ומעקב גם בנוגע לרשויות שאינן מדווחות על גני משחקים בתחומן או כאלה שלא השיבו לפנייתו; על הממונה על התקינה לפעול לאכיפת הוראות החוק והתקן ולדאוג שהרשויות המקומיות יתחזקו את כל גני המשחקים שבתחום שיפוטן בכפוף להיתר תחזוקה מאושר ובהתאם להוראות התקן; מומלץ כי הממונה על התקינה יפרסם לציבור את פרטי גני המשחקים שבהם נמצאו ליקויים או שאינם מתוחזקים בהתאם להיתר תחזוקה מאת מכון התקנים.

מומלץ כי הממונה על התקינה ומכון התקנים ינהלו את הנתונים שברשותם, לרבות מידע על גני המשחקים, ממצאי בדיקות שנערכו, ליקויים שנמצאו ואלו שתוקנו באמצעות מערכות לניהול נתונים, באופן שהמידע יהיה עדכני, מרוכז ומיין ויאפשר פיקוח ומעקב.

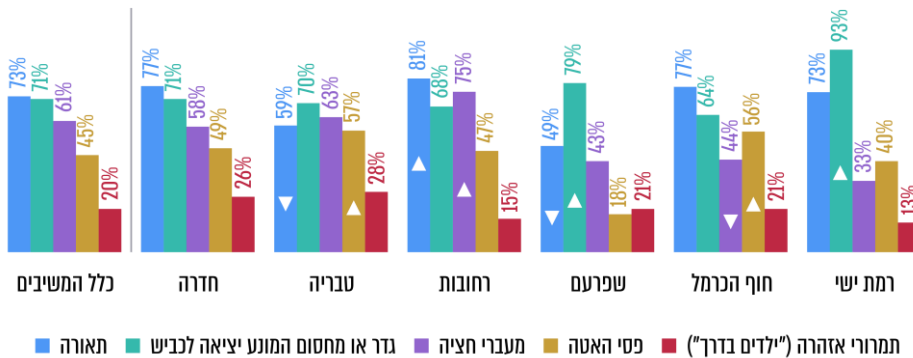
על המועצה המקומית **רמת ישי** והמועצה האזורית **חוף הכרמל** לפרסם באתרי המרשתת שלהן את רשימות גני המשחקים המונגשים בתחום שיפוטם, בהתאם להוראות התקנות, כדי לטייב את השירות הניתן לציבור המשתמשים; על עיריית **טבריה** ו**שפרעם** ועל המועצה האזורית **חוף הכרמל** לוודא כי לגנים הנגישים בתחום שיפוטן יש דרכי גישה לאנשים עם מוגבלות, ועליהן לפעול לביצוע כל ההתאמות הנדרשות לכך; בשל החשיבות של הצללת גני המשחקים לבריאות המשתמשים ושיפור חוויית הביקור בגני המשחקים מומלץ כי הרשויות המקומיות **חדרה**, **טבריה**, **שפרעם** ו**חוף הכרמל** יפעלו להצללת גני משחקים נוספים בתחום שיפוטן.

מומלץ כי הרשויות המקומיות **טבריה**, **שפרעם**, ו**חוף הכרמל** ייתנו את הדעת על הצורך להגבלות כניסת כלבים למתחמי גני המשחקים בתחום שיפוטן כדי למנוע סיכון לציבור המבקרים בגני המשחקים.

עמדות תושבים לגבי בטיחות סביבת גני משחקים

על פי ממצאי סקר עמדות התושבים.

מתוצאות הסקר עלה כי בכל הרשויות המקומיות שנבדקו שיעור המשיבים שהעידו על הימצאות תמרורי אזהרה המתריעים על ילדים בדרך הוא נמוך; בכל הרשויות המקומיות שנבדקו יותר מ-70% מהמשיבים העידו כי יש תאורה בתחום גן המשחקים הקרוב לביתם, זאת למעט ב**טבריה** וב**שפרעם**, ששיעורי המשיבים המתגוררים בתחום שיפוטן שהעידו כי יש תאורה בגן המשחקים הקרוב לביתם הם 59% ו-49% בהתאמה.

סיכום

גני משחקים עוזרים לילדים לפתח מיומנויות מוטוריקה ומעודדים התפתחות חברתית, רגשית וקוגניטיבית. חשוב מאוד אפוא להקים גני משחקים איכותיים, מאתגרים ובטיחותיים. בשנים 2013 - 2023 נהרגו מפגיעה שנגרמה בגני משחקים 10 ילדים, וכ-14,000 ילדים הגיעו לחדרי מיון בשל פגיעה כאמור.

על הרשויות המקומיות לפעול לתיקון הליקויים ולבחינת ההמלצות שעלו בדוח זה. בין היתר, עליהן להקים גני משחקים בתחום שיפוטן בפיזור הוגן ונכון ברחבי הרשות המקומית, וכן לפעול לתחזוקתם, לשמירה על בטיחותם ולהנגשתם לאנשים עם מוגבלות בהתאם לדין; לבצע מעקב אחר ביצוע בדיקות התחזוקה התקופתיות בגני המשחקים ולתקן את הליקויים שהתגלו בהם לשם מניעת היפגעות של המבקרים בהם ושמירה על חיי התושבים. על הממונה על התקינה במשרד הכלכלה והתעשייה לפעול לאכיפת הוראות החוק והתקן בתחום תחזוקת גני המשחקים, ועל מכון התקנים לפקח על גני המשחקים שבפיקוחו, כדי לוודא כי הם מותאמים לדרישות התקן.

על מינהל התקינה, מכון התקנים והרשויות המקומיות לפעול, כל אחד בתחום אחריותו, לקיומם של גני משחקים בטוחים ומתוחזקים כמתחייב ובאופן המאפשר למבקרים בהם הנאה ללא חשיפה לפגיעות ולתאונות שעלולות לסכן את חייהם. עוד מומלץ כי הממונה על התקינה יפרסם לציבור את פרטי גני המשחקים שבהם נמצאו ליקויים ואת פרטי גני המשחקים שאינם מתוחזקים בהתאם להיתר התחזוקה מאת מכון התקנים.

מבקר המדינה | דוח על הביקורת בשלטון המקומי | התשפ"ד-2024

פרק חמישי

ביקורת מעקב

